

Eduskunnan hallintovaliokunnalle
22.5.2026

Asia: Lausunto HE 74/2026 vp Hallituksen esityksestä eduskunnalle laiksi kotoutumisen edistämisestä annetun lain muuttamisesta ja siihen liittyviksi laeiksi

Kiitämme mahdollisuudesta tulla kuulluksi ja lausua hallituksen esityksestä. Keskitymme lausunnosamme toimialamme kannalta keskeisiin kysymyksiin, erityisesti esityksen sukupuolivaikutuksiin sekä haavoittuvien ryhmien tunnistamiseen ja kotoutumisen tukemiseen.

Monika-Naiset liiton erityisosaamista on pari- ja lähisuhdeväkivallan, kunniaan liittyvän väkivallan sekä ihmiskaupan uhrien auttaminen. Kriisikeskus Monikan ja Turvakoti Monan palveluissa kohtaamme vuosittain noin 1 000 maahan muuttanutta naista, jotka ovat kotoisin noin 70 eri maasta. Nais erityisessä Kotoutumiskeskus Monikassa tuemme naisten työelämävalmiuksia ja yhteiskunnallista osallisuutta (keskimäärin palvelussa 600 naista / v).

Toimimme myös itse maahan muuttaneiden naisten työllistäjänä ja kotoutumisen edistäjänä. Henkilöstöstämme (45) 60–70 % on muualta Suomeen muuttaneita korkeasti koulutettuja naisia. Työyhteisössämme puhutaan 25 eri äidinkieltä, yhteinen työkielimme on suomi. Tämä tuo lausuntoomme myös kokemuseräistä ymmärrystä niistä tekijöistä, jotka mahdollistavat nopeankin työllistymisen ja hyvän, koko perheen kotoutumisen uuteen maahan.

Monika-Naiset liitto ry pitää hallituksen esityksen yleisiä tavoitteita pääosin kannatettavina. Pidämme tärkeänä kotoutumisjärjestelmän selkeyttämistä ja palvelutarpeen arvioinnin vahvistamista. Kielenoppimisen, työelämävalmiuksien ja monikielisen yhteiskuntaorientaation painotus on oikeasuuntainen. Vastuun keskittäminen kunnille ja työllisyyspalveluille voi parhaimmillaan parantaa niukkenevien resurssien käyttöä, sujuvoittaa palvelupolkuja, vähentää päällekkäistä työtä ja nopeuttaa kotoutumista. Valmistelussa on arvioitu muutosten lapsi-, sukupuoli- ja yhdenvertaisuusvaikutuksia, vaikka arviointi jääkin osin pintapuoliseksi.

Keskeinen huolestamme koskee erityisesti heikommassa asemassa olevien kotoutujia. Näihin haavoittuviin ryhmiin kuuluvat mm. väkivaltaa kokeneet, traumataustaiset, luku- ja kirjoitustaidottomat, ihmiskaupan uhrit ja heidän lapsensa. Olemme huolissamme siitä, miten yksilön vastuuta korostavissa palveluissa pystytään ottamaan mukaan heitä, joiden toimintakyky on madaltunut merkittävästi.

Kriisikeskuksemme asiakastilastot havainnoivat näitä tapauksia: esimerkiksi vuonna 2025 Kriisikeskuksessa oli 495 asiakasta, heistä 90 % oli muuttanut Suomeen vuoden 2015 jälkeen ja 58 % asunut maassa alle viisi vuotta eli oli aktiivisen kotoutumisen vaiheessa. Asiakkaat olivat kokeneet vakavaa fyysistä, taloudellista tai seksuaalista väkivaltaa, pakkoavioliittoja, ihmiskauppaa tai pakottavaa kontrollia. Pahimmillaan naisilla ei ollut lainkaan lupaa poistua kotoa, he eivät omistaneet kotiavaimia eikä heillä ollut pääsyä omiin pankkitunnuksiin.

Työmme kautta tiedämme, että väkivalta ja kontrolli merkittävästi hidastavat ja jopa estävät kotoutujien kielenoppimista, toimintakykyä ja mahdollisuuksia osallistua yhteiskuntaan. Miten järjestelmä, joka pyrkii nopeaan kotoutumiseen ja korostaa yksilön omaa vastuuta, tunnistaa ja tavoittaa näitä

kotoutujia? Traumataustaisten ja väkivaltaa kokeneiden naisten ja heidän lastensa toipuminen edellyttää usein pitkäkestoista ja intensiivistä ammatillista tukea. Onko kunnissa sitä tarjolla?

Ratkaisuna Monika-Naiset liitto on edellisessä lausunnossaan (10.2.2026 VN/33963/2024) ehdottanut, että haavoittuvassa asemassa oleville kotoutujille luotaisiin mahdollisuus ns. kuntouttavaan kotoutumisjaksoon. Jakso olisi tarkoitettu henkilöille, joiden työllistyminen ei ole lyhyellä aikavälillä realistista juuri trauma-, väkivalta-, terveys- tai toimintakykyhaasteiden vuoksi.

Kuntouttavalla kotoutumisjaksolla voitaisiin 6–24 kk aikana vahvistaa kotoutujan arjenhallintaa ja valmiuksia osallistua kotoutumiskoulutukseen. Se sisältäisi:

- psykososiaalista tukea ja kriisitukea
- perustaitojen opetusta (kieli, lukutaito, digitaidot)
- matalan kynnyksen ryhmätoimintaa yhteistyössä järjestöjen kanssa

Palvelut suunniteltaisiin yksilöllisesti ja ne tukisivat kotoutujan asteittaista etenemistä. Kunta tai työllisyyspalvelut vastaisivat kokonaiskoordinaatiosta ja ohjaisivat asiakkaan kuntouttavalle jaksolle. Hyvinvointialue tuottaisi tarvittavat sosiaali- ja terveyspalvelut. Vapaa sivistystyö ja järjestöt toteuttaisivat opetuksen ja ryhmätoiminnan.

Malli on sama, jolla tuemme turvakotijakson jälkeen naisia ja heidän lapsiaan kuntoutumaan väkivallan kokemuksista tuetun asumisen toiminnassamme. Asumisjakso on keskimäärin 2 vuotta. Kokemuksemme osoittaa, että moniammatillisesti tuotettu tuki luo tehokkaasti pohjaa työllistymiselle nopeastikin kuntouttavan jakson jälkeen. Itsenäiseen asumiseen siirtymisen vaiheessa 70 % asiakkaistamme oli jo suorittamassa / suorittanut ammatillisen koulutuksen tai työllistynyt.

Toivomme, että kuntouttavan kotouttamisjakson mahdollisuuksia voitaisiin hyödyntää lain toimeenpanossa.

Lopuksi pyydämme valmistelijoiden kiinnittävän huomiota ihmiskaupan uhrien rahoituksen muuttamiseen liittyviin riskeihin. Kotoutumislain 68 §:n poistaminen uhkaa heikentää ihmiskaupan uhrien tosiasiallista pääsyä yksilöllisiin ja erikoistuneisiin tukipalveluihin, koska nykyinen korvausmekanismi on käytännössä mahdollistanut näiden palvelujen järjestämisen.

Korvausmalli on mahdollistanut:

- nopean reagoinnin yksilöllisiin tarpeisiin
- tiedon keräämisen palveluista, niiden vaikuttavuudesta ja kustannuksista, jolloin aiemmin melko näkymätön ilmiö, ihmiskauppa, on tullut näkyväksi

Ehdotettu muutos siirtäisi noin 0,7 miljoonan euron rahoituksen hyvinvointialueille ilman korvamerkintää. Ilman korvamerkittyä rahoitusta on epävarmaa, toteutuuko tuki jatkossa, ja samalla on riski, ettei Suomi enää täytä ihmiskauppadirektiivin velvoitteita.

Jenni Tuominen
Toiminnanjohtaja
Monika-Naiset liitto ry
0456759276

Lisätiedot: Kriisikeskus Monikan johtaja Natalie Gerbert natalie.gerbert@monikanaiset.fi

Monika-Naiset liitto ry
Hermannin Rantatie 12 A
00580 Helsinki

Puh. +358 (0)9 7279 9999
Fax: +358 (0)9 7279 9997
info@monikanaiset.fi

Y-tunnus 1570933-8
rek.nro 177.085/18.08.1999